

Hiumaa Laidude Maastikukaitseala

**Mereekspeditsioon 1999
aruanne**

LINNUD

Koostajad: Aivar Leito & Tiit Leito

Tartu - Kärkla 1999

Sisukord

Eesmärk ja ülesanded

Materjal ja metoodika

Tulemused ja arutelu

***Saarte haudelinnustik**

***Sulgimis- ja rändekogumid**

****Hülged***

Lisad

Eesmärk ja ülesanded

Ekspeditsiooni eesmärgiks oli jätkata Hiiumaa ümbruse meresaarte ja akvatooriumi elustiku, sealhulgas linnustiku uurimist ja seiret kaitsekorralduslikel eesmärkidel. Varasematel ekspeditsioonidel (1992-1998) kogutud materjal on olnud üheks põhialuseks piirkonna mereliste kaitsealade planeerimisel ja tzoneerimisel. Nii on koostatud Selgrahu, Eerikulaiu ja Soela loodusparkide kaitse-eeskirjad ja välispiiri kirjeldused (1997.a.). Mainitud eelnõud on läbinud ka keskkonnaekspertiisi (1998.a.), kuid kaitsealade moodustamine on seni viibinud kalurite vastuseisu tõttu. Valdavalt ekspeditsioonimaterjalide põhjal on koostatud ka Väinamere põhjaosa kaitsekorralduskava lähtealused (1998.a.) ning Hari kurgu kui rahvusvahelise tähtsusega linnuala (IBA-alana kinnitatud *BirdLife International*'i poolt 1998.a.) iseloomustus ja tzoneering.

1999. aastal oli ekspeditsiooni ülesandeks esmakordselt uurida Vohilaiu elustikku (ka linnustikku) ja seirata Hari kurgu väikesaarte ning akvatooriumi linnustikku ja hülgeid. Harilaiul ja Vohilaiul teostati putukate kahva- ja valguspüüki. Põhiekspeditsioon toimus 7. - 10. juunini ja jätkuekspeditsioon 12. ja 13. juulil. Põhiekspeditsioonil osales ka "Osooni" võttegrupp, filmides ekspeditsiooni töid ja tegemisi. Ülesvõetud filmi näidati ETV "Osooni" saates täismahulise (25 min.) juba nädal pärast ekspeditsiooni.

Materjal ja meetodika

Põhiekspeditsioon (7. - 10. juuni 1999) toimus marsruudil Salinõmme - Hanikatsi - Langekare - Heinlaid - Harilaid - Selgrahu - Harilaid - Vohilaid - Eerikulaid - Heinlaid - Salinõmme (joon. 1). Kogu marsruudi ulatuses märgiti üles kõik veelindude ja hüljeste kogumid. Laidudest uuriti Harilaiu, Selgrahu, Kakrarahu, Kakralaiu, Vohilaiu, Pujurde ja Eerikulaiu haudelinnustikku. Vohilaiul tehti 10. juuni hommikul ümber saare ja risti läbi saare ühekordne marsruutloendus kaardistusmeetodil (M 1: 10 000) (vt. lisad). Vohi põhjaosas loendati vaid rannikuvööndis, saare kesk- ja lõunaosas lisaks ka põõsastus ja metsas pesitsevad linnud loendusmarsruudi ulatuses. Loendusriba laius oli saare põhjaosa rannikuvööndis ca 50-300 m, keskosa põõsastus ja metsas ca 100 m ning lõunaosa rannikuvööndis ca 100-400 m. Kõigil ülejäänud külastatud saartel viidi läbi haudelindude ühekordne absoluutloendus pesade ja vaadeldud lindude järgi kogu saare ulatuses, nii nagu eelmistelgi ekspeditsioonidel. Andmete analüüsil kasutatakse võrdlusperioodina ekspeditsioonide loendustulemusi aastail 1993-98.

Jätkuekspeditsiooni (12.-13. juuli 1999) eesmärgiks oli sulgivate veelindude loendus marsruudil Salinõmme - Harilaid - Selgrahu - Salinõmme (joon. 2). Lisaks paadist tehtud loendustele tehti seda ka vaatetoruga (suurendus 20-60x) püsiloenduspuntidest Harilaiu tornis, Selgrahul ja Kakralaiul. Ilm oli vaatlusteks igati soodne ning tulemused on usaldatavad. Kõik linnuvaatlused teostasid A. ja T. Leito.

Tulemused ja arutelu

Saarte haudelinnustik

Tabel 1. Hiiumaa mereekspeditsioonil 7.-10. juunini 1999.a. uuritud saarte (v.a. Vohilaid) haudelinnustiku liigiline koosseis ja arvukus paarides.

Linnuliik	Harilaid	Selgrahu	Kakra- rahu	Kakra- laid	Eeriku- laid	Kokku
Höbekajakas, Lar arg	140	40	20	80	100	380
Hahk, Som mol	120	10	10	5	60	205
Randtiir, Ste aea	90				35	125
Merikajakas, Lar mar	7	12	10	5	60	94
Kühmnokk-luik, Cyg olo	7	1		1	41	50
Suitsupääsuke, Hir rus	47					47
Kormoran, Pha car				43		43
Kalakajakas, Lar can	25				3	28
Sookiur, Ant pra	23					23
Merisk, Hae ost	17	1			4	22
Tõmmuvaeras, Mel fus	12				+	12+
Liivatüll, Cha hia	8				4	12
Põldlööke, Ala arv	12					12
Punajalg-tilder, Tri tot	10				1	11
Rohukoskel, Mer ser	6					6
Linavästrik, Mot alb	5				1	6
Kivirullija, Are int	5					5
Jõgitiir, Ste hir					5	5
Kõrkja-roolind, Acr sch					5	5
Rääkspart, Ana str	4					4
Hallvares, Cor nix	4					4
Kuldnokk, Stu vul	4					4
Pruunselg-põõsalind, Syl com	4					4
Jääkoskel, Mer mer	3					3
Ristpart, Tad tad	3					3
Hallhani, Ans ans	1+				1+	2+
Naerukajakas, Lar rid					2	2
Tõmmukajakas, Lar fus				2		2
Räästapääsuke, Del urb	2					2
Väike-põõsalind, Syl cur	2					2
Valgepõsk-lagle, Bra leu					1	1
Sinikael-part, Ana pla	1					1
Tuttvart, Ayt ful	1					1
Laulurästas, Tur phi	1					1
Ronk, Cor rax	1					1
Kivitäks, Oen oen	1					1
Salu-lehelind, Phy lus	1					1
Karmiinleevike, Car ery	1					1
Kanepilind, Car can	1					1
Kokku: 39 liiki	33	5	3	6	16	39
Paare	569+	64	40	136	323+	1132+
Paare/ha	40	43	200	45	81	48
Liike/ha	2,2	3,3	15,0	2,0	4,0	1,6

Harilaiul, Selgrahul, Kakrarahul, Kakralaiul ja Eerikulaiul pesitses kokku 39 linnuliiki 4 seltsist (Tab. 1). Summaarne arvukus oli üle 1132 paari, keskmine üldasustustihedus 48 p/ha ning liigitihedus 1,6 l./ha. Kõige enam linde pesitses Harilaiul (üle 569 p), järgnesid Eerikulaid (üle 323 p) ja Kakralaid (136 p). Asustustihedus oli suurim Kakrarahul (200 p/ha), järgnesid Eerikulaid (81 p/ha) ja Kakralaid (45 p/ha). Sama pingerida kehtis ka liigitiheduse kohta. **Kõige arvukam liik oli hõbekajakas, järgnesid hahk ja randtiir.** Kõige levinumad liigid olid hõbekajakas, hahk ja merikajakas, kes pesitsesid kõigil saartel. Kühmnokk-luik pesitses 4 ja merisk 3 saarel. Huvitavamatest liikidest pesitses Kakralaiul 2 paari **tõmmukajakaid** ja 43 paari (pesa) **kormorane**, Harilaiul 4 paari **rääksparte** ja 5 paari **kivirullijaid** ning Eerikulaiul 1 paar **valgepõsk-laglesid**.

Harilaiul pesitses kokku 33 linnuliiki 3 seltsist. Haudepaaride üldarv oli üle 569, üldasustustihedus 41 p/ha ja liigitihedus 2,3 l./ha. (Tab. 1). Võrreldes eelmiste aastatega oli liike rekordiliselt palju (tavaliselt on liike 30 ümber), üldarvukus ja asustustihedus aga miinimumi lähedal. Arvukaim liik oli hõbekajakas (140 p), järgnesid hahk (120 p) ja randtiir. Huvitavamatest liikidest pesitsesid saarel rääkspart, tõmmuvaeras ja kivirullija. Harilaid on regiooni ainus saar kus kivirullija on arvukas ja pesitseb igal aastal. Siin asub ka suurim randtiirude koloonia ning pesitsevad sellised hoonetega seotud liigid nagu suitsu- ja räästapääsuke, kuldnokk, jääkoskel ja ristpart. Suur liigiline mitmekesisus ongi võimalik just tänu mitmete erinevatele elupaikade esinemisele saarel. Harilaid on jätkuvalt üks Hari kurgu parimaid linnusaari.

Selgrahul leiti pesitsemas 5 linnuliiki 2 seltsist, üldarvukusega 64 paari, üldasustustihedusega 43 p/ha ning liigitihedusega 2,3 l./ha (Tab. 1). Varasemaga võrreldes oli liikide arv maksimaalne, üldarvukus ja asustustihedus aga vaatlusrea üks madalamaid. Tõenäoliselt mõjutab haudelindude arvukust Selgrahul nii kõrgvesi kui ka hülged, kes võivad lesida ka lindude pesitsusalal liivaseljäandikul.

Kakrarahul pesitses vaid 3 linnuliiki 2 seltsist, üldarvukusega 40 paari, üldasustustihedusega 200 p/ha ja liigitihedusega 15 l./ha (Tab. 1). Arvukuselt oli esikohal hõbekajakas (20 p), järgnesid hahk ja merikajakas (10 p). Arvukusmuutusi ei saa kahjuks analüüsida, sest enamasti on varasematel aastatel Kakralaid ja Kakrarahu loetud üheks (kaksik)saareks. Edaspidi tuleb nende kahe saare loendustulemused eraldi välja tuua.

Kakralaiul pesitses 6 linnuliiki 3 seltsist (Tab. 1). Üldarvukus oli 136 haudepaari, üldasustustihedus 45 p/ha ja liigitihedus 2 l./ha. Arvukuselt domineeris ülekaalukalt hõbekajakas (80 p), järgnesid hahk ja merikajakas (5 p). Võrreldes eelmise, 1998 aastaga oli liike ühe võrra rohkem, üldarvukus ja asustustihedus olid aga madalamad. Huvitav on kormorani asustus saarel. 1994.a. pesitses esmakordselt 2 paari, 1998.a. 20 paari ning 1999.a. juba 41 paari (pesa). Tõmmukajakat esines 1990-te alguses kuni 10 paari, 1994.a. 4 ja 1999.a. 2 paari. Seega on tõmmukajakas ka sellel saarel hääbunud ning ei ole mitmel aastal seal üldse pesitsenud.

Eerikulaiul pesitses 16 linnuliiki 3 seltsist, üldarvukusega üle 323 paari, üldasustustihedusega 81 p/ha ning liigitihedusega 4 l./ha. Arvukamad olid hõbekajakas (100 p), hahk ja merikajakas (60 p) ning kühmnokk-luik (41 pesa).

Varasemaga võrreldes oli nii liikide arv kui ka üldarvukus ja asustustihedus vaatlusrea üks madalamaid. Langenud on suurkajakate ja haha arvukus ning ainsana on oluliselt suurenenud kümnokk-luige arvukus. Valgepõsk-lagle ei ole suutnud oma arvukust suurendada ning püsib vaid üksikpaaridena. Praegu võib Eerikulaidu pidada suurkajakate, haha ja kümnokk-luige saareks, kusjuures luikede osakaal järjest suureneb. Eerikulaid on Hari kurgu saartest linnurikkuselt hetkel Harilaiu järel teisel kohal. Siin asub regiooni ainus luigekoloonia ning valgepõsk-lagle pesitsuspaik.

Üldistavalt võib tõdeda, et 1999.a. oli pesitsustulemustelt Hari kurgu väikesaartel viimaste aastate üks viletsamaid. Ainsana oli oluliselt suurenenud kümnokk-luige arvukus, langenud aga haha ja suurkajakate arvukus. Õnneks oli jätkuvalt heas seisus Harilaiu meriski, kivirullija ja tõmmuvaera populatsioonid. Need liigid pesitsevad regioonis kas ainsana või siis arvukamalt just Harilaiul.

Vohilaiul (390 ha) ja tema ümbruse rannikumerel registreeriti kokku 50 linnuliiki 6 seltsist, sealhulgas 42 haudelinnuliiki 6 seltsist (Tab. 2). Haudepaare loendati 145 hektaril kokku 274, üldasustustihedusega 1,89 p/ha ja liigitihedusega 0,29 l./ha. Seega oli liike Vohilaiul enam kui Hari kurgu väikesaartel kokku, kuid asustustihedus ja liigitihedus olid tunduvalt (ligikaudu 10 korda) madalamad (vrld. Tab. 1).

Mittepesitsejatest loendati Vohi ümbruse merel kõige enam sõtkaid (2300 is.) ja Kümnokk-luiki (110 is., valdavalt Hellamaa lähel). Rannaniitudel toitumas loendati 220 kuldnokka ja 80 kiivitajat, teiste liikide arvukus oli väike.

Pesitsejatest oli loendusladel tervikuna kõige arvukam põldlõoke (56 p), järgnesid sookiur (28 p) ja punajalg-tilder (24 p) (Tab. 2). Metsalindudest olid enamlevinud salu-lehelind (18 p), metsvint (12 p) ja vööt-põosalind (9 p).

Rannaniitudel domineeris Vohilaiu põhjaosas (valdavalt neemel) põldlõoke (31 %), järgnesid liivatüll (23 %) ja punajalg-tilder (17 %) (Tab. 3). Suhteliselt arvukad olid veel kiivitaja ja linavästri. Liike oli kokku 7 ja üldasustustihedus 1,02 p/ha. Ka lai- ja lõunakalda rannaniitudel oli peadominandiks põldlõoke (39 %), kuid subdominandiks oli siin sookiur (23 %), kellele järgnes punajalg-tilder (16 %). Liike pesitses kokku 12 ja üldasustustihedus oli 1,29 p/ha, mis on tunduvalt enam kui lai- ja lõunakalda põhjaosas. Täiendavalt pesitsesid siin sellised liigid nagu niidurüdi ja suurkoovitaja ning rannaroostiku ribas ka kõrkja- ning tiigi-roolind.

Seega võib öelda, et Vohilaiu põhjatipu rannikulinustik erines oluliselt ida- ja lõunaranniku linnustikust. Erinevus on tingitud sellest, et põhjaosas on rannaniidu riiba kitsas ja valdavalt madalmurune, lõunaosas on see tunduvalt ulatuslikum ja taimkattelt mitmekesisem (leidub nii madalmurust kui ka kõrgema rohuga rannaniitu ja roostikku). Kõige väärtuslikumaks tuleb pidada saare lõunatipu rannaniitu, kus linnustik oli kõige liigirikkam ja arvukam ning ainsa kohana pesitses siin niidurüdi.

Metsalindudest domineerisid Vohilaiul sellised tavalised liigid nagu salu-lehelind ja metsvint (Tab. 2). Arvukad olid ka põõsastuga (kadastikuga) seotud liigid nagu vööt-põosalind ja karmiinleevike. Kokku leiti põõsastus ja metsas pesitsemas 30 liiki linde 4 seltsist, üldarvukusega 124 paari ja üldasustustihedusega 5 p/ha. Kuna metsalinnustikku loendati vaid 25 hektaril, mis ei hõlmanud kuigi olulist osa saare keskosa metsamassiivist, siis ei leitud üles kindlasti mitte kõiki liike ning ka erinevate liikide ja summaarne asustustihedus ei pruugi olla päris adekvaatne. Metsalinnuliikide tegelik arv võis olla ca 40 ja kogu saarel pesitsevate linnuliikide arv ca 60. Võrdluseks registreeriti Heinilaiul 1998.a. ekspeditsioonil 54 haudelinnuliiki, kuigi

saar on pindalalt üle kahe korra väiksem ning elupaigaliselt vähem heterogeenne kui Vohilaid.

Huvitavamatest linnuliikidest Vohilaiul tuleks kõigepealt märkida merikotkast. Kuigi pesa ei leitud (spetsiaalselt ka ei otsitud) on tõenäone, et merikotkas saarel pesitseb(ses). Tegutsemas nähti ühte vana isalindu ja ühte noorlindu. Teiseks võiks välja tuua niidurüdi, keda kohati kolme paarina saare lõunatipu rannaniidul. Vohilaid on üks väheseid saari Väinamere põhjaosas kus niidurüdi pesitseb (leitud veel Hellamaa rahult, Eerikulaiult ja Uuemererahult).

Tabel 2. Vohilaiu (390 ha) linnustiku 9.-10.06.1999.a. loendustulemused. Paare või isendeid (sulgudes).

Linnuliik	Rannikumeri	Rand ja rannaniit (120 ha)	Põõsastu ja mets (25 ha)	Kokku (145 ha)
Sõtkas, Buc cla	(2 300)			(2 300)
Kuldnokk, Stu vul	(220)			(220)
Kühmnokk-luik, Cyg olo	(110)			(110)
Naerukajakas, Lar rid	(30)			(30)
Sinikael-part, Ana pla	(20)			(20)
Väikeluik, Cyg col	(8)			(8)
Naaskelnokk, Rec avo		(6)		(6)
Laululuik, Cyg cyg	(5)			(5)
Pödlööke, Ala arv		56		56
Sookiur, Ant pra		28		28
Punajalg-tilder, Tri tot		24		24
Salu-lehelind, Phy lus			18	18
Metsvint, Fri coel			12	12
Liivatüll, Cha hia		10		10
Vööt-põõsalind, Syl nis			9	9
Karmiinleevike, Car ery			8	8
Laulurästas, Tur phi			8	8
Kõrkja-roolind, Acr sch		8		8
Vösaraat, Pru mod			7	7
Pruunselg-põõsalind, Syl com			7	7
Merisk, Hae ost		6		6
Vainurästas, Tur ili			6	6
Linavästrik, Mot alb		6		6
Kiivitaja, Van Van		5 (80)		5 (80)
Talvike, Emb cit			5	5
Musträstas, Tur mer			4	4
Punarind, Eri rub			4	4
Väike-põõsalind, Syl cur			4	4
Niidurüdi, Cal alp sch		3		3
Mets-lehelind, Phy sib			3	3
Leevike, Pyr pyr			3	3
Hallvares, Cor nix			3	3
Kägu, Cuc can			2	2
Kaelustuvi, Col pal			2	2
Porr, Cer fam			2	2
Käblik, Tro tro			2	2
Metskiur, Ant tri			2	2
Tiigi-roolind, Acr sci		2		2
Väike-lehelind, Phy col			2	2

Kanepilind, Car can			2	2
Aed-põõsalind, Syl bor			2	2
Ristpart, Tad tad	(3)	1		1 (3)
Suurkoovitaja, Num arq		1		1
Merikotkas, Hal alb		(1)	1	1 (1)
Rasvatihane, Par maj			1	1
Sinitihane, Par cae			1	1
Väike-kärbsenäpp, Fic par			1	1
Mustpea-põõsalind, Syl atr			1	1
Käbilind, Lox cur/pyt			1	1
Siisike, Car spi			1	1
Kokku: 42 (50) liiki	(8)	12 (3)	30	42 (50)
Paare (is.)	(2700)	150 (87)	124	274 (2780)
Paare/ha		1,25	4,96	1,89
Liike/ha		0,1	1,2	0,29

Tabel 3. Vohilaiu põhjaosa (30 ha) ja lõuna- ning idaosa (90 ha) rannaniitude haudelinnustiku liigiline koosseis, arvukus ja dominants (10.06.1999.a. hommiku loendustulemused).

Linnuliik	Põhjaosa			Ida- ja lõunaosa			Kokku	
	Paare	P/ha	%	Paare	P/ha	%	Paare	%
Pödlööke, Ala arv	11	0,13	<u>32</u>	45	0,5	<u>39</u>	56	<u>37</u>
Sookiur, Ant pra	2	0,07	6	26	0,29	<u>23</u>	28	<u>19</u>
Punajalg-tilder, Tri tot	6	0,2	<u>17</u>	18	0,2	<u>16</u>	24	<u>16</u>
Liivatüll, Cha hia	8	0,27	<u>23</u>	2	0,02	3	10	7
Kõrkja-roolind, Acr sch				8	0,09	7	8	5
Merisk, Hae ost	1	0,03	3	5	0,06	4	6	4
Linavästri, Mot alb	3	0,1	9	3	0,03	3	6	4
Kiivitaja, Van van	4	0,13	11	1	0,01	1	5	3
Niidurüdi, Cal alp sch				3	0,03	3	3	2
Tiigi-roolind, Acr sci				2	0,02	2	2	1
Ristpart, Tad tad				1	0,01	1	1	1
Suurkoovitaja, Num arq				1	0,01	1	1	1
Kokku: 12 liiki	7			12			12	
Paare	35		100	115		100	150	100
Paare/ha		1,02			1,29		1,25	
Liike/ha	0,23			0,13			0,08	

Sulgimis- ja rändekogumid

Kühmnokk-luige põhilised sulgimiskogumid paiknesid Kakralaiust läänes ja Kadakalaiu ning Eerikulaiu vahelisel merealal. Harilaiu tornist loendati 13. juulil Kakralaiust lääne- ja lõunapool 650, Eerikulaiu ümbruses 120, Kadakalaiust lõunas 90, Vohilaiu idarannikul 50, Hellamaa lähel 30 ja Klaasirahul 20 luike (joon. 3). Kokku loendati seega **960 kühnokk-luike**, mis on eelmiste aastate keskmisest rohkem. Rekordiliselt palju luiki nähti Kakralaiu piirkonnas, kus varem on loendatud kuni 500 lindu.

Siinkohal märgime ka, et Vohilaiu lõunarannikul ja järvikul vaadeldi 10. juunil **8 väikeluuke ja 5 laululuuke**. Kummagi liigi suvine esinemissagedus ja arvukus on Hiiumaa vetes, sealhulgas ka Hari kurgs viimastel aastatel suurenenud.

Hallhanesid nähti juunis vaid **63** isendit! Nii vähe ei ole neid ekspeditsioonidel varem loendatud. Väikesi sulgimisseltsinguid vaadeldi vaid Kakralaiul (30 is.), Püssirahu/Paerahu piirkonnas (20 is.), Vohi ja Hõralaiu vahel (10 is.) ning Selgrahul (vaid 3 is.) (joon. 5). Tõenäoliselt ei õnnestunud meil põhilisi sulgimiskogumeid avastada, kuid teiseks põhjuseks võib olla ka nende arvukuse tegelik langus selles piirkonnas viimastel aastatel. Edaspidi tuleb sellele liigile ekspeditsioonidel senisest suuremat tähelepanu pöörata.

Hahku Loendati juunis kokku **17 800** (isaslinnud) ning juulis **25 200** (isas- ja emaslinnud koos) (joon. 5 ja 6). Mõlemad numbrid on lähedased varasematele maksimumidele (vastavalt 19 000 ja 29 000). Juunis olid sulgivad isahahad koondunud põhiliselt Kakralaiu ümbrusse (13 000 is.), vähem oli neid Püssi- ja Plagurahu (3500 is.) ning Selgrahu piirkonnas (1000 is.) (joon. 5). Juulis olid hahad enam hajunud ning koondumispaiigad asusid Eerikulaiust kuni Selgrahuni. Suuremad kogumid olid Selgrahul (9500 is.), Pae- ja Püssirahul (3500 is.), Kakralaiul (3200 is.) ja Soolarahu ümber (3000 is.) (joon. 6).

Sõtkad olid koondunud valdavalt Vohilaiu (2300 is.), Selgrahu (2000 is.) ja Paerahu/Püssirahu (1500 is.) piirkondadesse (joon. 7). Kokku loendati ekspeditsioonil juulis seni rekordiline **5 800** sõtkast. Võrdluseks vaadeldi 1997.a. juulis Kakralaiul 4000 ja Harilaiu juures 1000 sõtkast, kokku seega 5000 lindu. Liigi suvine arvukus on viimastel aastatel tõusnud kogu Eestis, sealhulgas ka Väinameres ja Hari kurgus.

Teistest veelindudest nähti ekspeditsioonil arvukamalt jääkosklaid, kormorane, tuttvarte ja rohukosklaid. Juunis loendati Kakrarahul 150 mittepesitsevat kormorani. Sulgivaid jääkosklaid loendati juulis Selgrahul 240 ja Kakralaiul 30 is. Kakralaiu juures merel nähti juulis veel 80 tuttvarti ja laiul 50 rohukosklat.

Kokku loendati ekspeditsioonil juunis ja juulis ligikaudu 32 600 veelindu 8 liigist. Kõige massilisemad liigid olid hahk (kuni 25 200 is.), sõtkas (5 800 is.) ja kühmnokk-luik (960 is.).

Hallhülgeid loendati juunis Pujurdel 15, Kadakalaiust lõunas rahudel 60, Kadakalaiust põhja pool 15 ja Selgrahul 120, kokku seega ca **210** looma. Juulis loendati Pujurdel 30, Kadakalaiust lõunas 10 ja põhja pool 5 ning Selgrahul 100 looma. Kokku loendati juulis Hari kurgus **155** halli, mis on tavalisest vähem.

Viigerhülgeid nähti vaid juulis - **3** looma Kadakalaiust lõunas kividel.

L I S A D